การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก
Learning Management Based on Active Learning Concepts on History Learning Achievement and Higher Order Thinking Skills for Students in Small Size Schools

Received : 2023-01-04 Revised : 2023-06-12 Accepted : 2023-07-21

วิภาดา พินลา[1] Wipada Phinla
Proud_phin@outlook.com
วิภาพรรณ พินลา[2] Wipapan Phinla
ณัชชา มหปุญญานนท์[3] Natcha Mahapoonyanont

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวก่อนสอบและหลังสอบ (One Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2565 จำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ และแบบสอบถามของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน 16 สัปดาห์ เวลา 16 ชั่วโมง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ใน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 การพิจารณาและตีความข้อมูล ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกข้อสรุป ขั้นที่ 5 การอภิปรายข้อมูลร่วมกัน 2) ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.35, S.D. = 0.12)

----

[1]อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Dr. Program in Teaching Liberal Art Faculty Education Thaksin University
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Assistant Professor Dr. Program in Teaching Liberal Art Faculty Education Thaksin University
[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Assistant Professor Dr. Program in Evaluation and Research Faculty Education Thaksin University

คำสำคัญ : การเรียนรู้เชิงรุก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการคิดขั้นสูง โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research paper was a pretest and posttest single group experimental research. (One Group Pretest- Posttest Design). The purposes of this research were: 1) to design a learning management based on the concept of active learning and 2) to study the results of learning management based on the concept of active learning. There are students from small schools Mueang Songkhla District Under the office of Songkhla Primary Educational Service Area Office 1, 8 schools in the first semester of the academic year 2022, there were 75 students. The research tools consisted of learning management plan based on the concept of active learning. History achievement test, A test to measure Higher order Thinking Skills in history subjects. and questionnaires of teachers in small schools. Data were analyzed using basic consciousness, namely percentage, mean and standard deviation.

The results showed that 1) Learning management based on active learning Concepts It consists of 6 learning management plans, 16 weeks, 16 hours, and implements learning management in 5 steps. Step 1 Understanding the situation, Step 2 Gather relevant evidence, Step 3 Data consideration and interpretation, Step 4 Conclusion decision making, and Step 5 Discuss information together 2) The results of learning management according to the proactive learning concept found that the students' learning achievement in history subject after learning was significantly higher than before learning. 05. Higher order thinking skills of students after school were significantly higher than before, .05. And the results of the study of teachers' opinions towards learning management revealed that teachers had overall opinions at a high level ($\bar{X}$= 4.35, S.D. = 0.12)

Keywords : Active Learning, History Learning Achievement, Higher Order Thinking Skills, Small Size School

บทนำ

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงสอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 3) สำหรับสาระประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญยิ่ง ในการแสดงความสำคัญของพัฒนาการของประเทศและเรื่องราวต่าง ๆ (Akhan, 2021, p. 62; Knudsen, 2020, p. 37) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แยกสาระประวัติศาสตร์ออกมาเป็นอีกรายวิชาหนึ่ง โดยกำหนดให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้เพราะสาระประวัติศาสตร์เป็นสาระที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนรู้เรื่องราวในอดีต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน อาจนำไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีความหมายกับการดำเนินชีวิตในทุกมิติ

วิชาประวัติศาสตร์จะเป็นวิชาหรือศาสตร์ที่มีความสำคัญ แต่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ ดังเช่น ผลการประเมิน O-NET ในปี การศึกษา 2563 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 43.75 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.30 จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของสาระประวัติศาสตร์มีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ตลอดจนทักษะการคิดขั้นสูงในรายวิชาประวัติศาสตร์ จากการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยใช้ข้อสอบกลางปีการศึกษา 2563 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า คะแนนสาระประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 45.58 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนวัดท้ายยอ จังหวัดสงขลา (2563, น. 10) โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในเรื่องทักษะการคิดขั้นสูงไว้ที่ร้อยละ 70 แต่ในปี การศึกษา 2563 ปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนประวัติศาสตร์เพียงร้อยละ 65.35 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สาเหตุที่คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ยังต่ำกว่าเป้าหมาย อาจเป็นเพราะธรรมชาติและวิธีการสอนของทักษะการคิดขั้นสูงในรายวิชาประวัติศาสตร์ เนื่องมาจากรายวิชาประวัติศาสตร์มีเนื้อหามาก รวมทั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่เน้นให้นักเรียนท่องจำโดยเฉพาะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ตลอดจนครูมีวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่เนนครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แต่ฝ่ายเดียว (ยุวดี ชมชื่น, 2561, น. 3; รัชนีกร หงสพนัส, 2563, น. 242; Keith and Linda, 2010, p. 37) นักเรียนส่วนใหญ่จึงเกิดความเบื่อหน่าย ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ประวัติศาสตร์ต่ำกว่าสาระการเรียนรู้อื่น ๆ นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่มองว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว (สาวิตรี โชดก, 2564, น. 7; Issar, 2021, p. 48) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ที่แสดงว่า การจัดการศึกษาด้านทักษะการคิดขั้นสูงในรายวิชาประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกมีหลากหลายวิธีการสอน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น มีบทความและงานวิจัยที่สนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นอกจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เช่น การคิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการปรับตัว ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการใช้สารสนเทศ เกิดทัศนคติในทางบวก รวมถึงมีความกระตือรือร้นในการเรียน (ลีลาวดี ชนะมาร, 2563, น. 10; Martella, 2021, p. 68; Shrof, 2021, p. 202; Birdwell, 2022, p. 108) จึงเห็นได้ว่าความเด่นชัดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคือ ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (High-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า จนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Aykan, 2022, p. 43) การนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน จึงเป็นหนทางในการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทักษะการคิดขั้นสูง ความคิดเห็นของครูระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวก่อนทดสอบและหลังทดสอบ (One Group Pretest- Posttest Design)

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนวัดสามกอง โรงเรียนวัดท้ายยอ โรงเรียนวัดแช่มอุทิศ โรงเรียนบ้านยางงาม (ศุภรธรรมนิวิฏฐ์) โรงเรียนวัดอ่างทอง โรงเรียนวัดทรายขาว โรงเรียนบ้านบางดาน โรงเรียนวัดแหลมพ้อ จำนวน 8 ห้องเรียน ทั้งหมด 73 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

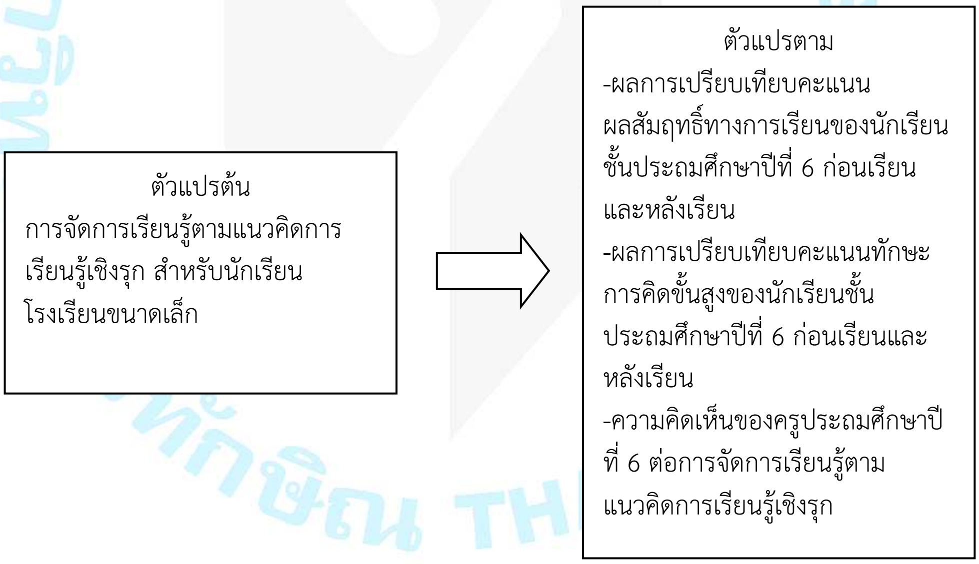
2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ทักษะการคิดขั้นสูง และความคิดเห็นของครูประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

3. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 แผน ทั้งหมด 16 สัปดาห์ รวมเวลา 16 ชั่วโมง โดยมีค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.60-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตั้งแต่ 0.00-0.89

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

4.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.82-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.45 – 0.68 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.47 – 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นของเพียร์สัน (การทำแบบทดสอบฉบับเดียวกัน 2 ครั้งในเวลาต่างกัน) ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84

4.2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 60 คะแนน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.65-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.48 – 0.68 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.45 – 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่นของเพียร์สัน (การทำแบบทดสอบฉบับเดียวกัน 2 ครั้งในเวลาต่างกัน) ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.81

4.2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ ด้านเนื้อหา จำนวน 5 ข้อ ด้านสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านประโยชน์ต่อผู้เรียน จำนวน 5 ข้อ และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 ข้อ โดยพิจารณาที่เป็นมาตราส่วน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.81 โดยกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	คะแนน

และใช้เกณฑ์แปลความหมายของผลจากการวัดเจตคติ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า มีเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า มีเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า มีเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า มีเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า มีเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

5.2 วัดทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นสูง ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

5.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

5.4 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

5.5 วัดทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นสูง หลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

5.6 วัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ t – test dependent Samples ในรูป Difference Score

6.2 เปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ t – test dependent Samples ในรูป Difference Score

6.3 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก คณะผู้วิจัยร่วมกันสังเคราะห์และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 1) วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3) แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 การพิจารณาและตีความข้อมูล ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกข้อสรุป ขั้นที่ 5 การอภิปรายข้อมูลร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้ตามตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ (Understanding the situation)
ทำความเข้าใจสถานการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ว่า มีปัญหาอะไร มีสาเหตุเกิดจากอะไร

⇩

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (Gather relevant evidence)
รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากแหล่งทุติยภูมิและปฐมภูมิ

⇩

ขั้นที่ 3 การพิจารณาและตีความข้อมูล (Data consideration and interpretation)
คิดพิจารณาโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้รับเทียบกับข้อมูลที่ตนมีอยู่ในความเหมือนและต่างแล้วตีความ

⇩

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกข้อสรุป (Conclusion decision making)
ตัดสินใจเลือกข้อสรุปว่า ควรเชื่ออะไร อย่างไร ทำไม โดยต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้

⇩

ขั้นที่ 5 การอภิปรายข้อมูลร่วมกัน (Discuss information together)
ร่วมกันอภิปรายข้อมูลร่วมกันว่า อะไรคือเหตุผลที่เลือกวิธีนี้หรือแนวคิดนี้ แล้วอธิบายว่าเป็นอย่างไร

ภาพประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ผลคะแนน	จำนวน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	73	30	10.69	2.18	15.69	.000**
หลังเรียน	73	30	21.82	2.57		

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10.69 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 21.82 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ผลคะแนน	จำนวน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	73	60	25.67	2.54	16.81	.000**
หลังเรียน	73	60	48.85	2.01		

จากตารางที่ 2 ทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 25.67 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 48.85 แสดงว่า ทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

ประเด็นความคิดเห็น	n = 13		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการเรียนการสอน	4.53	0.16	มากที่สุด	2
ด้านเนื้อหา	4.38	0.24	มาก	4
ด้านสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	4.33	0.19	มาก	5
ด้านประโยชน์ต่อผู้เรียน	4.64	0.28	มากที่สุด	1
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.40	0.26	มาก	3
รวมทั้งหมด	4.45	0.04	มาก	

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกวิชาประวัติศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ต่อผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.64) รองลงมาด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}$= 4.53) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$= 4.40) ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$= 4.38) ตามลำดับ ส่วนรายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$= 4.33)

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม/สอดคล้อง มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระหว่าง 4.60-5.00 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่าง 0.00-0.45 ซึ่งแสดงว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นอย่างมีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งแสดงว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสมสอดคล้องเชิงโครงสร้างสามารถนำไปทดลองใช้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ (Understanding the situation) ทำความเข้าใจสถานการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ว่า มีปัญหาอะไร มีสาเหตุเกิดจากอะไร ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (Gather relevant evidence) รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากแหล่งทุติยภูมิและปฐมภูมิ ขั้นที่ 3 การพิจารณาและตีความข้อมูล (Data consideration and interpretation) คิดพิจารณาโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้รับเทียบกับข้อมูลที่ตนมีอยู่ในความเหมือนและต่างแล้วตีความ ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกข้อสรุป (Conclusion decision making) ตัดสินใจเลือกข้อสรุปว่า ควรเชื่ออะไร อย่างไร ทำไม โดยต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ ขั้นที่ 5 การอภิปรายข้อมูลร่วมกัน (Discuss information together) ร่วมกันอภิปรายข้อมูลร่วมกันว่า อะไรคือเหตุผลที่เลือกวิธีนี้หรือแนวคิดนี้ แล้วอธิบายว่าเป็นอย่างไร ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เนื่องจากนักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันในการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การคิดมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ ธูนัส มานุวงศ์ (2562, น. 260) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และการค้นหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ อันจะช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรศนัย โกวิทยากร และมาเรียม นิลพันธุ์ (2564, น. 173-174) ได้ศึกษาผล การจัดการเรียนรูเชิงรุกระดับประถมศึกษาด้วยเกมการเรียนรู้เป็นฐานสำหรับผู้เรียนเจเนอเรชันแอลฟา พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมพรอม ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการเล่นเกม ขั้นที่ 3 การสรุปความรู และขั้นที่ 4 การประเมินผล อย่างไรก็ตาม การนำเกมการเรียนรูเป็นฐานไปใชในการจัดการเรียนรู ครูควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู รวมทั้งลักษณะสำคัญของผู้เรียนเจเนอเรชันแอลฟามาเป็นองคประกอบสำคัญในการพัฒนาเพื่อการจัดเนื้อหาและสภาพแวดลอมใหเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา อันจะช่วยใหเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรูสูงสุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ไวชมภู, ดวงใจ เปลี่ยนบำรุง และกิตติพร เนาว์สุวรรณ (2562, น. 149) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning: AL) และการจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) สามารถใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแบบการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ครูได้ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีการใช้วิจารณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นการพิจารณาและตีความข้อมูล เป็นกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผ่านการอภิปรายและลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู (2562, น. 135) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่หลากหลาย โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และความสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ มาเขียว (2564, น. 84-85) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) พบว่า หลังการพัฒนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ ราตรี, วรเวช ศิริประเสริฐศรี และอรัญ ซุยกระเดื่อง (2565, น. 165) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ครูได้ให้นักเรียนรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาและตีความข้อมูลก่อนตัดสินใจเลือกข้อสรุป ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย โดยนักเรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง จนเกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sefa, Özkan and Bülent (2017, p. 145) ได้ศึกษาระดับของครูผู้สอนประวัติศาสตร์ที่ใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า วิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกของครูที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง เป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น หาข้อสรุปได้เองผ่านการตั้งคำถาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญา ทองคำพานิช (2564, น. 73) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 17.08 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 18.03 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ฝนพรม พุทธนา (2562, น. 164) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning อยู่ในระดับดี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มอำเภอเมืองสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.22) ด้านประโยชน์ต่อผู้เรียน ($\bar{X}$= 4.64, S.D. = 0.28) รองลงมาด้านการเรียนการสอน (

$\bar{X}$= 4.53, S.D. = 0.16) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$= 4.40, S.D. = 0.26) ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$= 4.38, S.D. = 0.24) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ วางแผน กำหนดวิธีแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม โดยการสืบค้นข้อมูลที่หลากหลายแล้วร่วมกันอภิปราย ทำให้นักเรียนได้รู้จักประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ช่วยให้ครูสามารถค้นหาปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อวางแผนการสอนให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมล โพธิเย็น (2564, น. 11) ได้ศึกษา Active Learning : การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า Active Learning หรือการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไป เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ด้วยการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน จากนั้นก็สร้างองค์ความรู้ขึ้นจากสิ่งที่ได้ลงมือทำนั้นผ่านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การอภิปราย และการสะท้อนคิดเพื่อสร้างความหมายกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rezaei (2020, p. 8) ได้ศึกษาการทำงานกลุ่มในห้องเรียน Active Learning: คำแนะนำสำหรับผู้ใช้ พบว่า ห้องเรียนที่มีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นนักเรียนมีผลการเรียนรู้และทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สิทธิพร ชุลีธรรม, ณัฐวุฒิ ช่วยเอื้อ และดวงตา อินทรนาค (2563, น. 204) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กรณีศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการแบบปกติ (Passive Learning) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก คือ ด้านสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$= 4.33, S.D. = 0.19) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ทำให้การเชื่อมต่อของสัญญาณอินเตอร์เน็ตไม่ดีเท่าที่ควร ครูควรหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสสืบค้นข้อมูลความรู้ที่เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น อาจทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล เพื่อรวบรวม แปลความหมาย และประเมินข้อมูล จนสามารถตัดสินว่าทางเลือกใดเหมาะสมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Altintas and Yenigül (2020, p. 127) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบ Active Learning ในพิพิธภัณฑ์ พบว่า นักเรียนในวิชาสังคมศึกษาหลังการจัดอบรมในพิพิธภัณฑ์ภาคสนาม มีความรู้และการเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเรียนรู้เชิงรุกไม่เพียงแต่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนในการศึกษานี้เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี เลิศหว้าทอง (2565, น. 1) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนหลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นและในด้านการวิเคราะห์ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยภาพรวมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ครูจำเป็นต้องกระตุ้นให้นักเรียนคิดขั้นสูงและแสดงความคิดเห็น รวมถึงให้กำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูควรติดตามพัฒนาการทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อติดตามผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งห้องและรายบุคคล

3. ครูควรจัดเวลาในการจัดการเรียนรู้เป็น 2 ชั่วโมงติดกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสัมฤทธิ์ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ แบบเชิงรุก ในระดับประถมศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาทางการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

3. ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมทักษะ ความสามารถ สมรรถนะ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ

บรรณานุกรม

กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19*(1), 11-28.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยยงค์ ราตรี, วรเวช ศิริประเสริฐศรี และอรัญ ซุยกระเดื่อง. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9*(1), 163-178.

ฐนัส มานุวงศ์. (2562). การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 6*(2562), 232-263.

ทรรศนัย โกวิทยากร และมาเรียม นิลพันธุ์. (2564). การจัดการเรียนรูเชิงรุกระดับประถมศึกษาด้วยเกมการเรียนรูเป็นฐานสำหรับผู้เรียนเจเนอเรชันแอลฟา. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตรและสังคมศาสตร์, 11*(3), 173-195.

นพรัตน์ มาเขียว. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning). *วารสารอักษราพิบูล, 2*(2), 83-99.

นวรัตน์ ไวชมภู, ดวงใจ เปลี่ยนบำรุง และกิตติพร เนาว์สุวรรณ. (2562). การเรียนรู้แบบเชิงรุก: การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 14*(1), 149-159.

ฝนพรม พุทธนา. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิชญา ทองคำพานิช. (2564). *ผลการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ยุวดี ชมชื่น. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยประยุกต์วิธีการทางประวัติศาสตร์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชนีกร หงสพนัส. (2563). การพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์คุณลักษณะครูประวัติศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 33*(3), 239-256.

ราตรี เลิศหว้าทอง. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4*(1), 1-8.

โรงเรียนวัดท้ายยอ. (2563). *รายงานการประเมินตนเอง.* สงขลา: โรงเรียนวัดท้ายยอ จังหวัดสงขลา.

ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย.* ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9*(1), 135-145.

สาวิตรี โชดก. (2564). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดประวัติศาสตร์บอกเล่าเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.* ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สิทธิพร ชุลีธรรม, ณัฐวุฒิ ช่วยเอื้อ และดวงตา อินทรนาค. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, *7*(2), 203-220.

Aykan, A. (2022). The Effect of Active Learning Techniques on Academic Performance and Learning Retention in Science Lesson: An Experimental Study. *Journal of STEM Teacher Institutes, 2*(1), 42-48.

Altintas, İ.N. and Yenigül, Ç.K. (2020). Active learning education in Museum. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE), 9*(1), 120-128.

Akhan, O. (2021). History Teaching Approaches Preferred by Turkish and Russian History Teachers. *World Journal of Education, 11*(1), 62-74.

Birdwell, T. (2022). Active Learning Classroom Observation Tool: Improving Classroom Teaching and Supporting Instructional Change through Reflection. *Journal of Learning Spaces, 11*(1), 108-121.

Issar, K. (2021). Students’ Attitude Towards Studying History and Teaching Practices. *The Asian Institute of Research Education Quarterly Reviews, 4*(3), 45-50.

Keith, C and Linda, L. (2010). Why Don’t More History Teacher Engage Students in Interpretation. *Social Studies Today Research and Practice, 22*(2), 37.

Knudsen, H.E. (2020). History teaching as a designed meaning-making process: Teacher facilitation of student–subject relationships. *History Education Research Journal, 17*(1), 36–49.

Martella, A.M. (2021). Implementing Active Learning: A Critical Examination of Sources of Variation in Active Learning College Science Courses. *Journal on Excellence in College Teaching, 32*(1), 67-96.

Rezaei, A. (2020). Groupwork in Active Learning Classrooms: Recommendations for Users. *Journal of Learning Spaces, 9*(2), 1-21.

Sefa, Y., Özkan, A. and Bülent, A. (2017). The Level of History Teachers' Use Active Learning Methods and Technics. *International Education Studies, 10*(12), 140-152.

Shrof, R.H. (2021). Conceptualization, Development and Validation of an Instrument to Measure Learners' Perceptions of their Active Learning Strategies within an Active Learning Context.International *Journal of Educational Methodology, 7*(1), 201-223.